

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

ПОСЛІДОВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Важливою умовою зростання економічних результатів функціонування підприємств є активізація їх інноваційної діяльності з метою забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва [1–4], що відображається у впровадженні продуктових та інших нововведень [5–7], а також у використанні прогресивних технологій [8–10], зокрема ресурсозберігаючих технологічних процесів [11–13]. Це дає змогу перейти до ресурсозберігаючої моделі розвитку компаній [14–16] та, як наслідок, забезпечити наявність у них стійких конкурентних переваг [17–20]. Однак необхідно враховувати ту обставину, що не завжди економічний розвиток має інноваційну природу. Це викликає потребу в оцінюванні інноваційності суб'єктів господарювання [21–23], зокрема, у встановленні рівня інноваційності їх розвитку для визначення в подальшому оптимального вектора інноваційного розвитку компаній [24, 25].

Оцінювання інноваційності економічного розвитку підприємств потребує попереднього вибору його критерію. Так, однією з цілей реалізації заходів із забезпечення економічного розвитку підприємств є зниження величини їх поточних витрат. Проте мінімізація видатків не завжди зумовлює досягнення більш загальної мети господарської діяльності підприємств, а саме – зростання їх чистого прибутку. Зрештою, можна виділити ще більш загальні критерії економічного розвитку підприємств, зокрема максимізацію їх надприбутку та ринкової вартості. При цьому оцінювання інноваційності економічного розвитку підприємства доцільно виконувати у такій послідовності:

1) обирається критеріальний показник економічного розвитку суб'єкта господарювання. В якості такого показника може виступати прибуток, надприбуток, ринкова вартість підприємства тощо;

2) у прирості величини критеріального показника економічного розвитку підприємства виокремлюється та його частина, яка зумовлена саме розвитком підприємства, а не якимись іншими чинниками, що безпосередньо не пов'язані зі зростанням економічного потенціалу суб'єкта господарювання;

3) у прирості критеріального показника, обрахованого на другому етапі, виділяється та його частина, що зумовлена саме інноваційним розвитком підприємства;

4) у прирості значення критеріального показника, обрахованого на третьому етапі, виокремлюється стабільна його частина;

5) здійснюється градація рівня інноваційності економічного розвитку

підприємств. Зокрема, можна виділити такі види цієї інноваційності: низька (якщо частка приросту критеріального показника розвитку, досягнутого завдяки реалізації на підприємстві інноваційних програм та проєктів, не перевищує 30%), середня (якщо частка приросту критеріального показника розвитку, досягнутого завдяки реалізації на підприємстві інноваційних програм та проєктів, становить від 30% до 70%) та висока (якщо частка приросту критеріального показника розвитку, досягнутого завдяки реалізації на підприємстві інноваційних програм та проєктів, перевищує 70%).

Величина критеріального показника, яка зумовлена саме інноваційним розвитком підприємства (ΔV), може бути подана у вигляді такого виразу:

$$\Delta V = \Delta V_1 + \Delta V_2 + \Delta V_3 + \Delta V_4 + \Delta V_5, \quad (1)$$

де:

ΔV_1 – приріст критеріального показника діяльності підприємства у звітному періоді порівняно із базовим завдяки переходу на виробництво інноваційних видів продукції без припинення виготовлення підприємством наявних видів його продукції;

ΔV_2 – приріст критеріального показника у звітному періоді порівняно із базовим завдяки переходу на виробництво інноваційних видів продукції із припиненням виготовлення підприємством деяких наявних видів продукції;

ΔV_3 – приріст критеріального показника діяльності підприємства у звітному періоді порівняно із базовим завдяки виготовленню ним додаткових обсягів наявних різновидів продукції внаслідок впровадження інноваційних технологічних процесів без припинення виробництва базових обсягів цих різновидів продукції за допомогою існуючих технологій;

ΔV_4 – приріст критеріального показника діяльності підприємства у звітному періоді порівняно із базовим завдяки виготовленню існуючих видів продукції після заміни традиційних (тих, що раніше використовувалися на підприємстві) технологій виробництва на інноваційні технологічні процеси;

ΔV_5 – приріст критеріального показника діяльності підприємства у звітному періоді у порівнянні із базовим періодом завдяки впровадженню організаційних, маркетингових та інших нововведень.

Отже, оцінювання рівня інноваційності економічного розвитку підприємства може бути виконано за допомогою індикатора частки приросту критеріального показника такого розвитку, досягнутого завдяки реалізації на підприємстві інноваційних програм та проєктів.

Список використаних джерел:

1. Погорелов, Ю. С. (2006). Розвиток підприємства: поняття та види. Культура народів Причорномор'я, (88), 75-81.
2. Найдюк, В. С. (2013). Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій, (4), 251–263.
3. Продіус, О. І. (2010). Інноваційний розвиток промисловості: реалії та перспективи. Вісник ХНУ, (1(1)), 106–110.
4. Шавшин, О. С. (2017). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. «Інтернаука». Сер.: Економічні науки, (3(25)), 167–171.
5. Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. Економіка промисловості, (1(36)), 3-9.
6. Неустроєв, Ю. Г. (2021). Роль інновацій у забезпеченні економічної безпеки. Агросвіт,

- (7-8), 103–108.
7. Ємельянов, О. Ю. (2019). Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]. Львів: НУ «Львівська політехніка».
 8. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
 9. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
 10. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
 11. Емельянов, А. Ю. & Петрушка, Т. А. (2013). Исследование факторов технологического развития предприятий. *Проблемы экономики и менеджмента*, (11), 13–21.
 12. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління», (754), 18–25.
 13. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Zahoretska, O., Kusi, M., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2019). Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. *Energies*, (12(24)), 4724.
 14. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
 15. Петрушка, Т. О. (2013). Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
 16. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
 17. Ахматова, М. (2003). Теоретические модели конкурентоспособности. *Маркетинг*, (4(71)), 25–38.
 18. Емельянов, А. Ю. & Петрушка, Т. А. (2014). Технологическое развитие предприятий как средство обеспечения конкурентоспособности их продукции. *Проблемы экономики и менеджмента*, (3(31)), 39–46.
 19. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
 20. Emelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L. & Hryshko, V. (2014) The Impact of the Technological Development Level of Ukrainian Enterprises on the Competitiveness of Their Products. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, (4), 129–135.
 21. Гончар, О. І. & Хачатрян, В. В. (2018). Інноваційність – сучасна умова розвитку підприємницького потенціалу. *Підприємництво і торгівля*, (23), 77–81.
 22. Курило, Л. І., Удовиченко, С. М. & Сльозко, Т. М. (2016). Інноваційність економіки з огляду рівня розвитку науки. *Глобальні та національні проблеми економіки*, (13), 129–133.
 23. Федулова, Л. І. (2016). Інноваційність економіки ЄС та України: напрями скорочення розриву. *Економічний часопис – XXI*, (156(1-2)), 22–25.
 24. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості*, (4 (68)), 97–104.
 25. Федулова, Л. І. (2013). Інноваційний вектор розвитку промисловості України. *Економіка України*, (4), 15–23.